

YENİDEN REFAH

EKONOMİK İŞLER BAŞKANLIĞI

EKONOMİK BÜLTEN

16 HAZİRAN 2020

 / @RefahEkonomi

 / @RefahEkonomi

 / @RefahEkonomi

Ekonomik Kaynak Arayışı: Yıllık 250 Milyar TL

Dünya genelinde bütün ekonomilerin durma noktasına gelmesine neden olan Koronavirüs salgınının, 2020 ve 2021 yıllarında dünya ekonomisine 9 trilyon \$ seviyesinde maliyeti olacağı öngörülmektedir. Bu iki yıllık dönemde Türkiye ekonomisine maliyeti ise 836 Milyar TL ile 1,27 Trilyon TL arasında olacağı hesaplanmaktadır. Koronavirüs'ün sebep olduğu bu ekonomik tahribatı azaltabilmek, durmuş olan ekonomilerin zaman kaybetmeden normalleşmesini sağlamak için devletler ve merkez bankaları çeşitli Ekonomik Tedbir paketleri açıklamaktadırlar. Dünya genelinde devletlerin açıkladığı tedbirlerin toplam değeri 10 trilyon \$ mertebesine yaklaşmış bulunmaktadır.

Açıklanan bütün ekonomik tedbir paketlerinin temeli bankacılık sistemi üzerinden “daha fazla borçlandırma” yöntemlerine dayanmaktadır. Gündelik geçimini temin edemeyen hanehalkının ve masraflarını karşılayamayan firmaların “daha kolay” borçlanmasını sağlayarak Koronavirüs salgınının olumsuz etkileri hafifletilmeye çalışılmaktadır.

Aynı mantıktan hareketle, Türkiye’de hükümet “ekonomik destek” adı altında her geçen gün yeni borçlandırma yöntemleri açıklamaktadır. En son açıklanan rakamlara göre toplam değeri 250 Milyar TL’yi aşan destek paketleri içerisinde vatandaşlara yapılan doğrudan “nakdi yardım” ve firmalara sağlanan çeşitli “vergi ötelemelerinin” toplam değeri %10’u geçmemektedir. Asıl %90’dan fazla olan kısmı “ihtiyaç kredisi” veya “cansuyu kredisi” adı altında hanehalkı ve firmalara verilen borçlardan oluşmaktadır.

Bu yanlış uygulamaların sonucu olarak, vatandaşların ve firmaların geri ödemeyi bırakın çevirmekte zorlandıkları birikmiş borç yükü çok hızlı bir artış göstermiştir. Koronavirüs önlemlerinin alınmaya başlandığı Mart ayının ikinci yarısından bugüne 3 aylık dönemde vatandaşların “ihtiyaç kredisi” adı altında borç yükü 36 Milyar TL artmıştır; 290 Milyar TL’den 326 Milyar TL’ye çıkmıştır. 3 aylık kısa dönemde ihtiyaç kredisinde %12,4 artış yaşanmıştır. Bu dönemde hükümetin Koronavirüs sebebiyle yaptığı ilave nakdi yardım ise 5 Milyar TL’yi geçmemektedir.

Firmaların durumu ise daha vahim bir hal almıştır. 3 aylık bu dönemde firmaların kullandığı “ihtiyaç kredisi” %28 artmıştır. Firmaların “ihtiyaç kredisi” adı altında borç yükü 113 Milyar TL artmıştır; 400 Milyar TL’den 513 Milyar TL’ye yükselmiştir. Bunun dışında KOBİ’lerin borç yükü 147 Milyar TL artmıştır; 648 Milyar TL’den 795 Milyar TL’ye fırlamıştır. Hazine ve Maliye Bakanlığı vatandaşları ve firmaları daha fazla borca batmaktan, dolayısıyla çok daha fazla faiz ödemesi yapmaktan başka çare bırakmamakta, çözüm üretememektedir.

Gelinen bu noktada kimsenin duymak istemediği soru ise; Artan bu borç yükü nasıl geri ödenecek? olmuştur. Hükümet dahil kimsenin cevabını bilmediği bu sorunun cevabı başka bir soruda gizlidir. Borç yükünün hızla arttığı bu dönemde vatandaşların ve firmaların geliri artmış mıdır? sorusunun cevabı asıl soruya cevap niteliğindedir. Ekonominin durduğu bu dönemde vatandaşların ve firmaların geliri maalesef artmamış, tam tersine azalmış ve birçoğu için salgınla etkili mücadele kapsamında kapatılmak zorunda kalınan işyerleri nedeniyle gelirler sınırlamıştır.

Dolayısıyla artmak bir yana azalan gelirleriyle vatandaşların veya firmaların artan borçlarını geri ödemeleri mümkün değildir. Artan borç yükü Türkiye ekonomisinin yapısal problemlerini içerisinden çıkılmaz, çözülemez hale getirmektedir. Hazine ve Maliye Bakanlığı ısrarla çözümü yanlış yerde aramaya devam etmekte ve çözüm diye sundukları uygulamalar sorunları ağırlaştırmaktadır. Gündelik ihtiyaçları için borç almak durumuna getirilmiş vatandaşa “18 ay taksitle tatil kredisi” sunmak çözüm paketinden çıkacak en son uygulama olması gerekirken, bizzat Hazine ve Maliye Bakanı tarafından açıklanmaktadır. Böylesi bir uygulamanın müjde olarak sunulması hükümetin ve bakanlığın gerçekçi çözümlere ne kadar uzak olduğunu açıkça göstermektedir.

Koronavirüs salgınının sebep olduğu ekonomik hasarı onarabilecek ekonomik kaynak bulmak için cari ekonomik sistemin bütün ezberlerini bozan “ufuk açan” uygulamalara ve açıklamalara şahit olduğumuz bu zor günlerde, Türkiye dahil kimsenin aklına faiz ödemelerinin askıya alınması nedense gelmemektedir. Halbuki çok ciddi yekûn tutan faiz ödemeleri ekonomik sistemin ayarlarıyla oynamadan da yeterli ekonomik kaynağı oluşturabilir.

2019 yılında hanehalkı ve firmalar kullanmış oldukları kredilere karşılık bir yılda net 150 Milyar TL faiz ödemesi yapmışlardır. Aynı şekilde devlet bütçesinden de 100 Milyar TL faiz ödemesi yapılmıştır. Yani 2019 yılında devlet ve millet olarak sermaye sahiplerine 250 Milyar TL faiz ödemesi yapılmıştır. Sermaye sahipleri ihtiyaç sahibi insanlar olmadığı için yaşadığımız bu zor günlerde bu fedakarlığı yapmaya en uygun kitledir. Ayrıca ana para ödemelerine ilave olarak, 2010-2019 yılları arasında 10 yıllık dönemde devletin 216 Milyar \$ ve milletin 224 Milyar \$ olmak üzere toplam 440 Milyar \$ faiz ödemesinin yapıldığı sermaye sahiplerinden bu fedakarlığın beklenmesi hiç de haksızlık olmayacaktır.

Toplumsal adaletin bir gereği olarak, fedakârlık sırası ekonomik büyümenin yaşandığı dönemde sağlamış oldukları kredinin karşılığı olarak emeksiz ve zahmetsiz havadan yüz milyarlarca \$ faiz geliri elde eden sermaye sahiplerindedir. Hazine ve Maliye Bakanlığı gerekli tüm tedbirleri alarak hiçbir tarafı zarara uğratmadan faiz ödemelerini askıya alacak bir program dahilinde uygulama başlatmalıdır. Bu yöntemle iki yıllık sürede elde edilecek 500 Milyar TL, Koronavirüs salgınının sebep olduğu maliyetin yarısından fazlasını tek başına karşılamaya yeterli gelecektir.

Bu gerçeklere rağmen, ekonomik problemleri boğazına kadar borca batmış devleti ve milleti daha fazla “borçlandırarak” çözmeye çalışan veya çalışacak yeni veya eski siyasi aktörlerin desteklenmemesi çözümün en önemli ve birinci adımı olacaktır.

Saygılarımızla

**Yeniden Refah Partisi
Ekonomik İşler Başkanlığı**